

ook het transport en de verwerking van de kolen volledig geautomatiseerd. Dit betekent, dat de kolen worden gewassen en vergruisd op een zgn. "wasstraat". De ongetwijfeld aanwezige zoutstalagmieten lossen hierbij op!

De exemplaren, die aan de Hopstener Strasse gevonden zijn, zijn aan dit proces "ontsnapt", omdat ze ontstaan zijn op gereedschapsonderdelen in

Tabel 1. Chemische samenstelling van de zoutstalagmieten

Element	Gehalte in %
Fe	0,5
Ba	0,05-0,1
K	0,005-0,001
Ca	0,05-0,1
Si	0,05-0,1
Mg	0,05
Sr	0,005
Br	0,005
Al	0,01-0,1
NaCl	± 100

een weinig gebruikte mijngang. Af en toe wordt het gereedschap voor onderhoud naar boven gehaald en "omzeilt" daarbij uiteraard de wasstraat. Hierdoor bleven "onze" stalagmieten behouden voor een opmerkelijke vondst!. Ze zijn waarschijnlijk ontstaan op een diepte van 1300 tot 1400 meter.

Dankwoord

Wij danken de volgende personen voor hun welwillende medewerking: de heer P.M. Goerke-Mallet van de Preussag Anthrazit GmbH Ibbenbüren voor de mijnbouwkundige gegevens; de heer Willemsen van AKZO Zout Chemie Hengelo (O), Afd. Delfstoffen, voor de chemische analyse; de heren H. de Jonge en M.P. Kostermans, Enschede, voor de fotografie.

Summary

From the dumping site of the Preussag Anthrazit GmbH coal mine at the Hopstener Strasse in Ibbenbüren

(Nordrhein-Westfalen, Germany) a remarkable find is reported: saltlumps consisting of almost pure sodium chloride.

In the present paper it is stated that this salt is not of Permian (Zechstein) origin.

It turns out that in the galleries of the coal mine the lumps have been deposited as stalagmites by sodium chloride containing water, originating from the coalbeds and dripping on the workfloors.

Adressen van de auteurs

Ton Veldhuis
Abdijweg 12
7595 XN Weerselo

Eric W.A. Mulder
Museum Natura Docet
Oldenzaalsestraat 39
7591 GL Denekamp

Een bijzondere vondst in Bohemen.

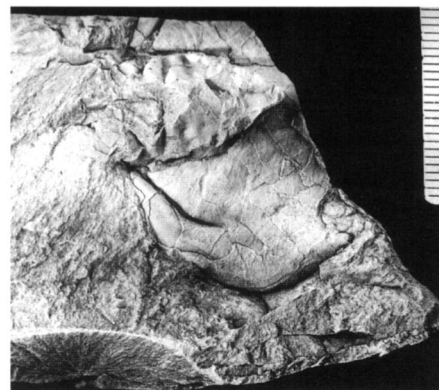
L.R.E.P. Smit

Tijdens de jaarlijkse voorjaarsexcursie van de afdeling West-Friesland is door een van de leden een bijzondere vondst gedaan. Op de eerste zoekdag, woensdag 3 mei, werd er onder begeleiding van de heer R.J. Prokop, conservator van het Nationaal Museum te Praag, gezocht bij Skryje-Luh. Deze vindplaats maakt deel uit van de Jince Formatie (zone *Eccaparadoxides pusillus*) en het materiaal stamt dus uit het Midden Cambrium. Er worden voornamelijk delen van trilobieten gevonden. De fossielen zijn snel op het eerste oog herkenbaar door hun typische gele kleur, veroorzaakt door limoniet. Hele trilobieten zijn een zeldzaamheid.

De heer C.A. Hoogerhuis vond, bij het openhakken van een verse laag, een deel van een pygidium, dat door de heer Prokop direct herkend werd als

behorende bij de zeer zelden gevonden *Clarella expectans*. De eerste maal dat deze soort in Bohemen aangetroffen werd, was in 1852, door de heer J. Barrande, een Frans geoloog. Joachim Barrande werd in 1799 in Zuid-Frankrijk geboren en gaf les aan leden van het Franse hof. Toen de koninklijke familie in 1830 naar het buitenland moest uitwijken volgde Barrande hen en kwam zo uiteindelijk terecht in Bohemen. Door zijn te liberale ideeën volgde er in 1833 een breuk met zijn werkgevers. Hierna begon hij te werken aan de spoorwegaanleg. Tijdens dit werk vond hij de eerste trilobieten en nam kennis van de geologie in het gebied. Als onafhankelijk wetenschapper vergeleek hij deze vondsten met de trilobieten van Frankrijk en Engeland en bestudeerde het hele Boheemse Paleozoïcum. Veel

trilobieten zijn door hem benoemd. Toen hij door zijn voorraad Latijnse namen heen was, heeft hij de laatste dertig door hem benoemde trilobieten Tsjechische meisjesnamen gegeven,

Clarella expectans (Barrande, 1852) uit het Midden Cambrium. Vindplaats Skryje-Luh, Tsjechië. Foto Dr Radvan Horný.

zoals "de lieflijke", "de bekoorlijke" enzovoorts. Geen geringe prestatie voor een verstokte vrijgezel. Het hele gebied werd door hem beschreven en het gebied ten zuidwesten van Praag is uiteindelijk naar hem vernoemd. Ten tijde van de eerste vondst heette de soort nog *Luhops expectans*. De eerste vondst was een cranidium. In 1860 werd er door een onbekende een pygidium gevonden. Deze werd opgekocht door Jan Michal Sary (Schary). De heer Sary was een rijke bierbrouwer die heel Europa door reisde voor zijn zaken. Hij was een enthousiast verzamelaar die overal fossielen opkocht, maar vooral in trilobieten geïnteresseerd was. Veel van zijn vondsten werden door Barrande beschreven. Na zijn dood werd zijn collectie echter door de erfgenamen verkocht, en zo verdween de *Luhops* naar de collectie van de Harvard Universiteit in de Verenigde Staten. In 1872 vond Barrande zelf weer een pygidium. Hij beschreef zijn vondsten in het eerste deel van zijn "Systeme silurien du centre de la Boheme". De

soort werd in 1958 nogmaals beschreven door Dr. Milan Snajdr, thans directeur van het Centraal Geologisch Bureau te Praag.

Het zou nog bijna honderd jaar duren voor de volgende vondst werd gedaan. In 1976 of -77 vond de heer Angelidis, een Griekse geoloog, wederom een pygidium. Hij stond zijn vondst af aan het Nationaal Museum te Praag, waar ook de vondsten van Barrande zich bevinden.

En nu dus de vondst van de heer Hoogerhuis, de vijfde keer in 150 jaar dat een gedeelte van de *Clarella expectans* in Bohemen is aangetroffen. Ook de heer Hoogerhuis stond zijn vondst af aan het Nationaal Museum, waar het in dank aanvaard werd. In ruil hiervoor ontving hij een gaaf exemplaar van de *Placoparia zippei*, uit het Ordovicium.

De gevonden *Clarella expectans* behoort tot de Paradoxidacea familie en soortgelijke trilobieten worden veel in de Verenigde Staten en Scandinavie gevonden. In Tsjechie echter behoren

ze tot de zeldzaamheden en we kunnen dus wel van een toevalstreffer spreken.

De vondst maakte de hele excursie zeer de moeite waard, ondanks het feit dat de toch altijd gehoopte hele trilobieten op geen van de vindplaatsen werden aangetroffen.

Dankzegging

Met dank aan de heer R.J. Prokop, conservator afdeling paleontologie Nationaal Museum, Praag en de heer J. van Veen, assistent-conservator Teylers Museum, Haarlem, voor hun informatie.

Adres van de auteur
L.R.E.P. Smit
Vogelzand 2225
1788 GB Den Helder

Gebruikte literatuur

Type Specimens of Fossils in the National Museum, Prague; 1970.

Wilhelm Haidinger (1795-1871)

Hans Bongaerts

In 1795, 200 jaren geleden, werd Wilhelm Haidinger, een vooraanstaand mineraloog geboren. Hij heeft grote bijdragen geleverd op verschillende gebieden van de mineralogie. Er is een groot aantal publikaties van hem bekend, waaronder voor die tijd uitstekende leerboeken (zie bibliografie) en eerste beschrijvingen van mineraalsoorten. In dit artikel worden enkele biografische notities over het leven van Haidinger gegeven.

Wilhelm Haidinger

Zijn brede en internationale vorming

Wilhelm Karl von Haidinger werd op 5 februari 1795 in Wenen geboren. Oostenrijk was destijds onder Franz II een keizerrijk, dat in verschillende oorlogen verwickeld was geraakt. De landsgrenzen van Oostenrijk strekten zich toen tot ver in Italie en de Balkan uit. Binnen de wetenschappelijke wereld van de mineralogie was het vooral de Fransman Rene-Just Hauy die baanbrekend werk verrichtte. Andere beroemde mineralogen die toen actief waren zijn onder andere Christian Samuel Weiss (kristalassen, geometrie van kristallen) en William Hyde Wollas-

ton (goniometer, kristallografie).

Al vroeg interesseerde de jonge Wilhelm Haidinger zich voor mineralen, wat wellicht te maken had met het beroep van zijn vader Carl; deze was professor mineralogie aan het mijnbouwkundig instituut van Schemnitz (=Banska Bystrica, Slowakije) en Bergrath van de Hofkammer fur Munz- und Bergwesen in Wenen. Wilhelm was pas twee jaar oud toen zijn vader op 16 maart 1797 overleed. Nadat hij het plaatselijke gymnasium doorlopen had, werd hij in 1812 leerling en assistent van Friedrich Mohs aan het Joanneum Instituut te Graz.